

Batasunari buruz

Bibliografía

Euskeraren batasuna: orra kezka, asmo edo amets bat beti hizi bizia egon dena, Euskaltzaindia sortu zen ezkeroztik behintzat. Lehenago ere aurkitzen dira gure idazle zaharretan gai huni buruz halako iritzi, zantzu eta antz-emate batzuk; esate baterako, Joannes Leizarraga-n, Axular-en, Sarako Joannes Etcheberri-n, Larramendi-n, eta habar. Baina guk, horiek utzita, Euskaltzaindia sortu zen egunetik hunerakoak aipatuko ditugu bakarrik. Eta lehen lehenik «Euskera» Euskaltzaindiko aldizkarian agertu direnak. Gero, berriz, aldizkari hunetatik kanpora gai huntaz agertu diren beste zenbait lan ere emango ditugu ezagutzera. Era hortara hauzi huni huni buruz orain artio zer lan-mordoa egin den begi kolpe batez jakin dezan irakurleak.

Bibliografía oso osoa eskeini nahi ote dudan galdetzen badidate, huna erantzuna: Bibliografía kontuan osoa izatea ez da erraza. Dena dela, «Euskera» adizkariari buruz, osoa egin dudalakoan nago. Hortik kanpora, berriz, gogoratzen ditudan zenbait lan aipatu besterik ez dut egin. Guztiok dakigunez, aurki izango dugu eskuetan Jon Bilbao-ren euskal Bibliografía eta han ikusi ahal izango dugu emen falta dena. Nik aipatzen ditudan lanen artean ba dira batzuk, artez eta zuzenki batasuna gaitzat ez dutenak; baina beroiek aztertuz, gai hori ere tratatzen dutela ikusten da.

«Euskera» aldizkarian, ordea, ba dira Euskaltzaindiaren beraren agiri eta erabakiak; eta hortaz gainera, ba dira euskaltzainen eta beste jaun askoren lanak ere. Lehenik agiri eta erabaki horien berri emango dut. Eta gero beste lan horiena.

LEHEN PARTEA

«EUSKERA» ALDIZKARIAN BATASUNARI BURUZ DAGOENA

1. *Euskaltzaindiaren beraren agiri eta erabakiak*

Euskeraren idazkeraz (Ortografiaz), *Ikus Euskera* 1920, I, 53 orrialdean. Eusk ala Euzk; *Euskera* 1920, I, 62, 64-65 or.

Euskara ala euskera, euskeldun ala euskaldun; *Euskera* 1920, I, 62-63, 64-65 or.

Euskaltzaindi, euskaltzain eta euskaltzaingo; *Euskera* 1920, I, 63 or.

Euskeraz erabili behar den abeze eta idazkeraz; *Euskera* 1920, I, 64 or.

Euskalki ala euskalgi; *Euskera* 1920, I, 70 or.

Eusaltzaindiak bere diploma eta agerkaietan, bein-beiñeko euskalkia bezela, gipuzkoarra erabili dezala; *Euskera* 1922, II, 11 or.

Erderazko «gono» esateko «ertz» erabili dedilla, eta «edro» esateko, «egal»; *Euskera* 1922, IV, 16 or.

«Amarizar» euskeraz «uretaratu» esan bedi; *Euskera* 1926, III-IV, 72 or. Antzoki-itzak (vocabulario de teatro); *Euskera* 1927, 31-32 or.

Deklinazioan *guión* edo arbatxoa ez dedilla erabili; *Euskera* 1930, 47 or.

Itz aurre guztietan «j» eta ez «i», idatzi dedilla; *Euskera* 1930, 52-53 or.

«f» marratua bokal artean bakarrik azaldu dedilla, eta gainera «uf» (= avellana) eta «zuf» (= prudente) itzetan; *Euskera* 1930, 47 or.

Letra marratuen ordez letra bera bi aldiz jartzea ere zilegizat jotzen da; *Euskera* 1954, 27 or.

«h» letra Bidasoz hemengo euskalkietan ere «ohore», «ahate», «zuhurra» eta holakoetan, edo bereizkuntza egiteko (ori-hori, ura-hura) legezkotzat jotzen da; eta ez erabiltzea ere bai; *Euskera* 1954, 27 or.

Geografia izen arrotzak jatorrizko idazkeran idaz ditezela: Quebec, Córdoba...; *Euskera* 1954, 27 or.

Bidasoz hemengo euskalkietan hobe dela «baño» idaztea, eta ez «baño» edo «baino»; *Euskera* 1954, 27 or.

Euskal itzei buruz Agiria; *Euskera* 1959, 214 or.

2. *«Euskera» aldizkarian batasunari buruz agertutako lanak*

Altube-tar Seber.—«Izkuntz-jakintzia ta euskeriaren bizitzia» (euskaltzain sarrera-hitzaldia); *Euskera* 1921, I, 3-49 or.—«I, J, Y»; *Euskera*

- 1925, II-III, 40-44 or.—«Batasunera-bidean» (Cuestiones Ortográficas de Azkue); Euskera 1928, 67-85 or.—«La vida del euskera. Divulgación de los principios de la lingüística general aplicables a su defensa»; Euskera 1933, 299-397 or.—«Más sobre la vida del euskera. Barriro euskeraren bizitzari buruz»; Euskera 1936, 1-192 or.
- Anabitarte-tar Agustin.*—«Euskeraren batasunaz»; Euskera 1922, I, 83-91 or.
- Ayengiz-tar Iñaki* Aba, O.F.M. Cap.—«Euskeraren batasunaz»; Euskera, 1922, I, 21-27 or.
- Azkue (Resurrección María de).*—«Euzkera ala Euskera?»; Euskera, 1920, II, 14-19 or.—Euskeraren batasunaz (iritzi guztien laburpena); Euskera 1922, I, 123-132 or.—«Batasunera-bidean edo Pernando Amezketarraren autsi-osotxoak eta Ardi Galdua-ren autsi-mautsiak»: Euskera 1927, 116-140 or.—«Batasunera-bidean» (Cuestiones Ortográficas); Euskera 1928, 63-66 or.—«Gipuzkera Osotua»; Euskera 1934, X-159; 1935, 151-184 or. (*Nota.* La paginación de este opúsculo es irregular; corresponde al aparte o separata; está insertado después de la página 288 del volumen correspondiente a 1934).
- Belaustegigoitia-tar Perderika.*—«Euskeraren batasunaz»; Euskera 1922, I, 103-113 or.
- Broussain (Pierre).*—«J-ren otsa eta idazkera»; Euskera 1920, II, 31-34 or.—«Le son et l'orthographe du J»; Euskera 1920, II, 34-38 or.
- Campión (Arturo)-Broussain (Pierre).*—«Informe a la Academia de la Lengua Vasca sobre unificación del euskera»; Euskera 1922, I, 4-17 orrialdea.
- Cortés (Nicolás).*—«Sobre unificación del euskera»; Euskera 1922, I, 75-82 or.
- Donosti Murua-tar Domeka.*—«Euskeraren batasunaz»; Euskera 1922, I, 57 or.
- Egileor (Manuel de).*—«Comunicación al Sr. Director de la Academia de la Lengua Vasca sobre el proyecto de unificación y adopción de un dialecto oficial del Euzkera» (sic); Euskera 1922, I, 28-33 or.
- Eguskitza-tar Jon.*—«Euskera idatziaren batasuna»; Euskera 1922, I, 114-122 or.
- Garitaonaindia-tar Bitor.*—«Euskeraren batasunaz»; Euskera 1922, I, 100 or.
- Gaubeka-tar Bitor.*—«Euskeraren batasunaz»; Euskera 1922, I, 18-20 or.

- Gavel (H.)*.—«Observaciones sobre la ortografía del vascuence»; Euskera 1930, 193-212 or.
- Goyenetxe (Kruz)*.—«Euskeraren batasunaz»; Euskera 1922, I, 97-99 orrialdea.
- Jáuregui (Luis de)*.—«Sobre unificación del euskera»; Euskera 1922, I, 57 or.
- Larraikoetxea-tar Ipolita* Aba, C.D.—«Euskeraren batasunaz»; Euskera 1922, I, 34-42 or.
- Madariaga-tar Aingeru* Aba, O.F.M.—«Euskeraren batasunaz»; Euskera 1922, I, 58-61 or.
- Ormaetxea (Nikolas)*.—«Unificación del lenguaje literario»; Euskera 1922, I, 43-54.—«Personales, Posesivos, Intensivos»; Euskera 1934, 233-245 or.
- Oyeregi-tar Aita Buenabentura (Arbelaitz)*.—«Euskeraren batasunaz»; Euskera 1922, I, 101-102 or.
- Urrutia-tar Gotzon*, C.M.F.—«Unificación euskérica»; Euskera 1922, I, 62-75 or.
- Villasante, (Luis)*, O.F.M.—«Illen izenak» (sobre unificación de los nombres de los meses); Euskera 1962, 328 or.
- Zabala-Arana-tar Joseba*, C.M.F. — «Euskeraren batasunaz»; Euskera 1922, I, 92-96 or.

BIGARREN PARTEA

«EUSKERA» ALDIZKARITIK KANPORA AGERTUTAKO ZENBAIT LAN

- Altube-tar Seber*.—«Euskal Itz Barriak. Eurok eraltzeko, erderaak zetara lagun egin bear deuskuen»; Congreso de Estudios Vascos de Guernica 1922, 78-93 or.; «La unificación del euskera literario»; Eusko-Jakintza 1949, 181-204 or.
- Arrue (Antonio)*.—«Euskeraren batasuna»; Euzko Gogoia 1956, 62-76 or.
- Baionako Biltzarraren Erabakiak* (1964-eko Agorrillaren 29-30) (Orri berezi batean argitaratu ziran).
- Ermua-ko Euskal Idazleen Jardunaldietako Lanak eta Erabakiak*; Jakin 1968, maiatza-urria (zenbaki osoa edo gehiena batasunaz ari da. Bertan datoz S. Garmendia, A. Irigarai, P. Lafitte, J. A. Letamendia, Txillardegui eta beste askoren lanak eta iritziak).

Gavel (H.).—«Necesidad de una lengua literaria y oficial y la unificación de la ortografía vasca»; R.I.E.V. 1919, 137 or.

Krutwig (F.).—«Sobre ortografía vasca y el vascuence escrito. Propositiones a la Academia» (multicopiado) (urte gabe, baina 1951-an edo hor nunbait egina).

Lafitte (P.).—«Grammaire Basque», Bayonne 1944; Préface, 6 or.

L'interviewer.—«Avec M. le chanoine Lafitte: A propos de l'unification du basque littéraire»; Gure Herria 1968, uztarila, 1-10 or.

Oskillaso.—«Kurloiak», Zarautz 1962 (hitzaurrean, 9 or.).—«Ihardespen bat Mitxelena jaunari»; Egan 1963, julio-diciembre, 162 or. (eta Mitxelenaren oharra, 181 or.).

Urquijo (Julio de).—«Lengua internacional y lenguas nacionales. El euskera, lengua de civilización. Conferencia pronunciada el 19 de abril de 1919 en Bilbao»; R.I.E.V., X, 164 or.—«B-tar P. La unificación del euskera»; R.I.E.V., XI, 71 or.—«Informe de los señores académicos Arturo Campión y P. Broussain sobre unificación del euskera»; R.I.E.V., XI, 226 or.; «P. Soloeta-Dima. Ensayo de la unificación de dialectos bascos»; R.I.E.V., XIII, 666 or.

Villasante (Luis, O.F.M.).—«Literatur-euskara laphurtarr klasikoaren gain eratua» (Euskaltzaindian sarrera-hitzaldia); Boletín de la Real Sociedad de Amigos del País 1952, 91-119, 259-298 or.

Batasunaren kezka berrogeitamar urte hautan bizi bizia egon dela jakiteko, aski da, nik uste, lan guzti hauken kopuruari begiratzea. Jakina, eman diren iritziak, ez dira beti berdinak izan.

Hemen aipatuez gainera agertu dira azken bolara hunetan artikuluak eta lan txikiak Zeruko Argia-n, Aranzazu-n, Anaitasuna-n, euskerazko Príncipe de Viana-n, Jaunaren Deia-n ta habar, bainan horiek ez ditut jaso.

A. Luis Villasante, O.F.M.